

Suomen Voimanostoliiton yhdenvertaisuussuunnitelma

Suomen Voimanostoliiton yhdenvertaisuussuunnitelma

Sisällys

Johdanto	3
1. Yhdenvertaisuus käsitteenä	3
2. Suunnitelman tarkoitus	4
3. Haasteet ja nykytila voimalajeissa	4
4. Käytännön keinoja	6
4.1 Edustuksellisuus päätöksentekoeleimissä.....	6
4.2 Ohjeistus	6
4.3 Koulutus ja viestintä	6
4.4 Harrastusmaksut ja korvaukset	7
4.5 Harjoittelusalit ja kilpailupaikat.....	7
4.6 Kilpailu- ja harrastusvälineet	7
4.7 Tasa-arvoinen eettinen kohtelu	8
4.8 Tieto päätöksenteon perustaksi	8
Lähteitä	8

Johdanto

Suomen Voimanolitiiton (SVNL) yhdenvertaisuus perustuu Suomen lakiin, liittojen sääntöihin ja käytännön kokemuksiin.

Liikuntalain tavoitteena on edistää mm.

- eri väestöryhmien mahdollisuuksia liikkua ja harrastaa liikuntaa
- lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä
- liikunnan kansalaistoimintaa mukaan lukien seuratoiminta
- huippu-urheilua
- eriarvoisuuden vähentämistä liikunnassa.

Tavoitteen toteuttamisessa lähtökohtina ovat tasa-arvo, yhdenvertaisuus, yhteisöllisyys, monikulttuurisuus, terveet elämäntavat sekä ympäristön kunnioittaminen ja kestävä kehitys.

Uusi yhdenvertaisuuslaki astui voimaan 1.1.2015. Uusi laki antaa aiempaa laajempaa suojaa syrjinnältä. Suoja syrjinnältä on yhtäläinen riippumatta siitä, perustuuko syrjintä sukupuoleen, ikään, etniseen tai kansalliseen alkuperään, kansalaisuuteen, kieleen, uskontoon, vakaumukseen, mielipiteeseen, terveydentilaan, vammaan, seksuaaliseen suuntautumiseen tai muuhun henkilöön liittyvään syyhyn.

Yhdenvertaisuus on tärkeä velvoite myös voimailulajeille. Yhdenvertaisuussuunnitelman tekeminen on ajankohtainen kehittämiskohde. Voimailulajeilta valtionapua hakevina järjestöinä ja liikuntaa edistävinä järjestöinä on edellytetty yhdenvertaisuussuunnitelmaa oman toimintansa osalta. Vaatimuksen taustalla ovat uudistettujen yhdenvertaisuuslain ja liikuntalain muutokset.

Opetus- ja kulttuuriministeriö edellyttää yhdenvertaisuuden huomioimista valtionapuhakemusten yhteydessä. Toisaalta tähän velvoittaa myös yhdistyslaki yhdistyksiä toiminnassa suhteessa jäseniin sekä toiminnan kohteena oleviin.

1. Yhdenvertaisuus käsitteenä

Yhdenvertaisuudella tarkoitetaan sitä, että kaikki ihmiset ovat samanarvoisia riippumatta heidän sukupuolestaan, iästään, etnisestä tai kansallisesta alkuperästään, kansalaisuudestaan, kielestään, uskonnostaan ja vakaumuksestaan, mielipiteestään, vammastaan, terveydentilastaan, seksuaalisesta suuntautumisestaan tai muusta henkilöön liittyvästä syystä. Tasa-arvolla viitataan yleensä pelkästään miesten ja naisten väliseen tasa-arvoon. Tässä asiakirjassa käytetään lyhyesti termiä yhdenvertaisuus, joka kattaa myös tasa-arvokysymykset kuten sukupuolien välisen tasa-arvon.

Syrjintä on ihmisten eriarvoista kohtelua sillä perusteella, että he kuuluvat tiettyyn ryhmään. Syrjintää voi olla yksittäinen teko tai se voi olla seurausta epäoikeudenmukaisuutta tuottavista käytännöistä tai säännöistä. Yhdenvertaisuuslaki kieltää kaiken syrjinnän yksityisessä ja julkisessa toiminnassa.

2. Suunnitelman tarkoitus

Suomen Voimanostoliiton yhdenvertaisuussuunnitelman tarkoituksena on

- toimia ohjenuorana lajin parissa toimiville seuroille yhdenvertaisuuden lisäämiseksi
- etsiä keinoja liikunnan yhdenvertaiseen harrastamiseen, syrjintään puuttumiseen sekä osallistumisen esteiden purkamiseen
- edistää voimanostoseurojen entistä laadukkaampaa toimintaa
- arvioida toimintaa ja käytäntöjä
- saada uusia ihmisiä mukaan
- vähentää eriarvoisuutta voimanostourheilun piirissä
- kehittää lajin eettisyyttä sekä se, että
- kaikki voivat olla ylpeitä lajistaan.

Onnistuessaan yhdenvertaisuuden edistäminen hyödyntää kaikkien toimijoiden tietoja, taitoja ja potentiaalia ja vaikuttaa positiivisesti toiminnan ilmapiiriin.

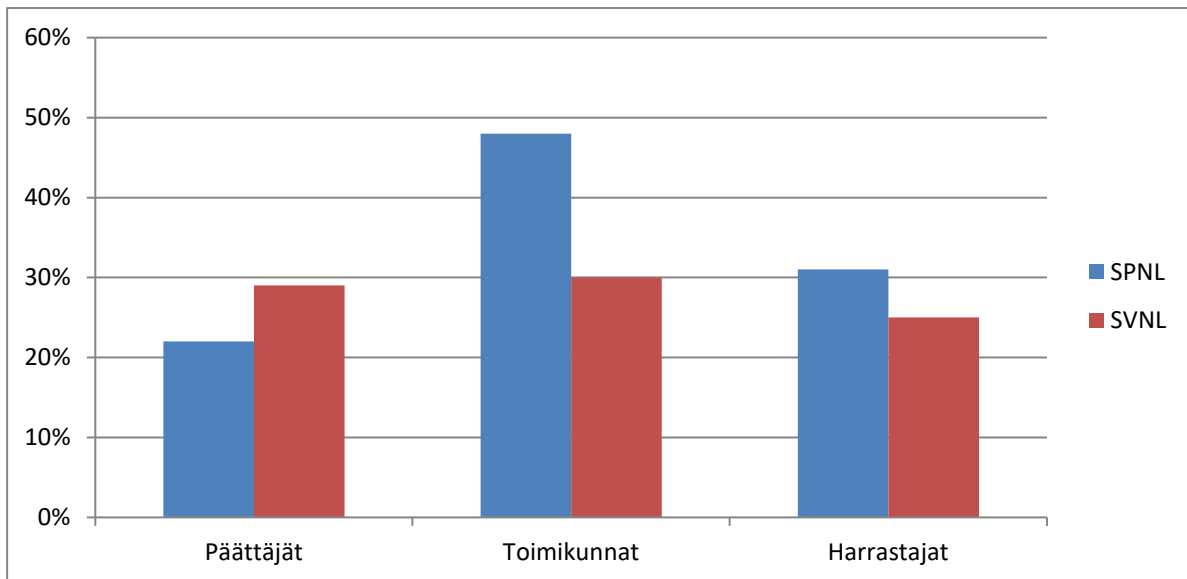
3. Haasteet ja nykytila voimanostossa

Liikuntaan liittyvät yleiset trendit, jotka osin eriarvoistavat ja polarisoivat liikkujia, ovat myös voimailulle tyypillisiä yhdenvertaisuusongelmia. Urheiluseuratoiminnassa, liikuntapaikoilla sekä koulu- ja opiskelijaliikunnassa ilmenee muun muassa etniseen taustaan, seksuaaliseen suuntautumiseen tai uskontoon ja vakaumukseen perustuvaa syrjintää. Lajien harrastamisessa sukupuolten välillä on selkeitä eroja ja osa lajeista on sukupuolittuneita. Näitä haasteita voimanostossa pyritään taltuttamaan.

Lähtökohtaisesti voimanostossa miehillä on luonnostaan enemmän voimaominaisuuksia kuin naisilla. Tämä yhdenvertaisuushaaste on ratkaistu voimailulajeissa jo kauan sitten. Esimerkiksi voimanostossa naiset pääsivät mitteleämään maailmanmestaruuksista 1980-luvulla, kun naisille laadittiin omat painoluokat. Esimerkiksi painonnostossa naiset pääsivät olympialaisiin vuonna 2000. Kehonrakenteiltaan miehet ja naiset ovat erilaisia. Tämä on voimailulajeissa huomioitu painoluokkien erilaisuudella. Kilpailusäännöt ovat kuitenkin kaikille samat.

Toinen haaste voimanostossa on se, että miehet harrastavat lajia huomattavasti enemmän kuin naiset. Toisaalta naisten, erityisesti nuorten naisten määrä on viime vuosina lisääntynyt selvästi. Voimanostossa vuonna 2004 oli naisia lajin harrastajista noin 7 %, kun 2015 heitä oli jo 22,5 % lajin kilpailijista ja vuonna 2018 28,7 %. Sama kehitys on koskenut myös esimerkiksi painonnostoa, vuonna 2014 lisenssinostajista 31 % oli naisia.

Tämä ei ole heijastunut toivotulla tavalla liiton päätöksenteko-elimissä; hallituksessa sekä valiokunnissa tai muissa vastuutehtävissä. Voimanostoliiton hallituksessa, joka on 7-jäseninen, oli kaksi naista v. 2017 alussa alkavalla toimikaudella. Naisten osuus oli tällöin n. 29 %. Vuoden 2019 alussa liiton hallituksen toinen varajäsen oli enää nainen. Kun hallituksen jäsenet valitaan vuosittain suoralla jäsendemokratialla, olisi sukupuolikiintiön asettaminen liiton hallitusjäsenyyteen ongelmallinen yhdistyslain näkökulmasta. Toivottavaa on, että liiton jäsenesurat pyrkisivät huomioimaan tämän kysymyksen asettaessaan ehdokkaita liiton hallitusjäsenyyteen.

Taulukko. Naisten osuus voimalajeissa vuonna 2016

Naisten edustus erityisesti valmentajissa, mutta myös tuomareissa on suurin piirtein samaa luokkaa nostajien osuuden kanssa. Naistoimijat voivat vaikuttaa siten, että toimintaan saadaan lisää naisharrastajia ja –urheilijoita.

Vammaisia on integroitu voimailulajeihin. Suomessa on Vammaisurheiluliitto - VAU, joka järjestää esimerkiksi penkkipunnerruskilpailuja vammaisille. Voimanostoliitto on muutaman kerran järjestänyt SM-kisat vammaisten säännöllä ja vammaisille on tehty oma erikoispenkki. Vammaiset ovat voineet osallistua myös voimanostokilpailuihin, joskin silloin säännöt ovat samat kuten muillakin urheilijoilla. Tosin esimerkiksi kilpailusäännöissä, mikäli urheilijalta puuttuu raaja, on se huomioitu punnituksessa. Vammaisen voi siis valita, nostaako voimanostoliiton säännöllä vai vammaissäännöllä. Vammaisten penkkipunnerrus on paralympialaji toisin kuin penkkipunnerrus, joka ei ole olympialaji. Esteettömyys saleilla ja kilpailupaikoilla on jatkuvan kehittämisen kohde. Liitto on huomionut vammaisia nostajia erityisesti myöntämällä VAU:n kilpailulisenssin omaaville alennuksen liiton kilpailulisenssistä.

Voimailulajien kansainvälisyydestä ja rikkaasta kulttuuritaustasta kertoo lähes 200 eri kansallisen lajiliiton kuuluminen kansainvälisiin lajiliittoihin. Suomessakin lajin harrastajat tulevat universaalisti monesta kulttuurista ja kotimaan sisällä alueelliset kulttuurierot voivat tuntua suurilta. Kulttuurierot ovat yksi monista voimailulajien rikkauksista ja voimailulajit toivottavat kaikki harrastajat taustaan katsomatta. Maahanmuuttajille voimailuharrastus tarjoaa keinoon sopeutua uuteen yhteiskuntaan ja kotimaahan. Asiallinen ja kunnioittava käytös kaikkia uusia ja vanhoja harrastajia kohtaan ajaa voimailulajeja eteenpäin myös jatkossa. Voimailujärjestöjen yleinen ilmapiiri on avoin.

Nuorten osallisuuden lisääminen on yleinen haaste tämän päivän Suomessa. Voimailulajien tulisi ottaa aktiivisempi rooli nuorten ohjaamisessa seuratoiminnan pariin ja lisätä nuorten vaikuttamismahdollisuuksia. Toisaalta ikääntyneiden tulisi toimia nuorille mentoreina hiljaisen tiedon ja osaamisen siirtämiseksi.

Voimailulajien päättäjille tai kurinpitokäsittelyyn ei ole tullut tietoon yhtään syrjintätapausta. Säännöt kuitenkin antavat mahdollisuuden puuttua tapauksiin, joissa on aihetta ryhtyä selvittämään onko kysymys ollut syrjinnästä.

4. Käytännön keinoja

4.1 Edustuksellisuus päätöksentekoeleimissä

Lain mukaan sukupuolen mukaista eriytymistä tulee purkaa erilaisin toimin: työnantajan tulee toimia siten, että avoimna oleviin tehtäviin hakeutuu naisia ja miehiä ja työoloja tulee kehittää sellaisiksi, että ne soveltuvat sekä naisille että miehille. Lisäksi heille tulee luoda yhtäläiset mahdollisuudet uralla etenemiseen.

Mahdollisuudet voimantostossa ovat yhtäläiset, mutta käytännössä naisia ei ole päätöksenteossa suhteessa yhtä paljoa kuin on harrastajia. Kuinka tätä voitaisiin edistää? Sukupuolten väliseen tasa-arvoon tulee pyrkiä kaikilla päättävillä tasoilla. Liiton mukaan keskeisenä seikkana on nostaa esiin kysymys tasa-arvosta, jotta naiset ja miehet voivat tasaveroisesti osallistua liiton päätöksentekoon. Sen vuoksi liiton hallituksessa, valiokunnissa, työryhmissä sekä muissa vastaavissa valmistelu-, suunnittelu- ja päätöksentekoeleimissä on tavoitteena saada vähintäänkin sama edustus kuin naisia on harrastajina.

Yksi vaihtoehto olisi asettaa kiintiösääntö liiton sääntöihin. Kiintiösäännöksestä voidaan tosin poiketa vain tästä mainitusta erityisestä syystä, kun toista sukupuolta ei ole ehdolla riittävästi. Erityisesti liiton hallituksen osalta paras keino edistää sukupuolten tasa-arvoa on, että jäsen seurat rekrytoivat aktiivisesti molempia sukupuolia toimintaansa sekä liiton hallitusjäsenehdokkaiksi.

4.2 Ohjeistus

Liittojen säännöissä ei tehdä eroa sukupuolten välille. SVNL:n toimintasäännöissä todetaan, että ”Liiton toiminnan perustana ovat liikunnan eettiset arvot ja urheilun reilun pelin periaatteet. Toiminnassa pyritään edistämään sukupuolten välistä tasa-arvoa.” Sääntöjä ja ohjeistuksia on voimantostossa tarkennettu ja täydennetty tällä yhdenvertaisuussuunnitelmalla, joka on ensimmäisen kerran hyväksytty liitolle vuoden 2015 syyskokouksessa. Liiton hallituksen vastuulla on huolehtia yhdenvertaisuusasioista. Yhdenvertaisuusasioissa vastuu on liiton hallituksella ja erityisesti sen puheenjohtajalla.

4.3 Koulutus ja viestintä

Yhdenvertaisuutta edistetään kasvatuksen, koulutuksen ja viestinnän avulla. Liitto huomioi yhdenvertaisuussuunnitelman toimintasuunnitelmassaan ja toimenpiteistä sekä tuloksista raportoidaan toimintakertomuksessa. Yhdenvertaisuussuunnitelma julkaistaan liiton kotisivuilla ja jäsenlehdessä sekä esitellään liiton kokouksissa ja –seminaareissa, ohjaaja-, valmentaja- ja tuomarikoulutuksissa sekä valmennusryhmien leireillä.

Yhdenvertaisuussuunnitelma jaetaan kaikille uusille toimijoille ja uusille työntekijöille. Liiton ja seurojen nettisivuilta ja julkaisuista tulisi löytyä yhteystiedot henkilöille, jotka osaavat vastata tiedusteluihin ruotsiksi, englanniksi tai muilla kielillä.

Voimantostossa minkäänlaista syrjintää ei hyväksytä. Erilaiset nimittelyt on myös kitkettävä pois. Syrjintään puututaan ja aiheesta on pystyttävä keskustelemaan ja viestimään avoimesti. Kaikkien voimantostajien niin päättäjien, valmentajien, tuomarien kuin vapaaehtoisten tulee olla tietoisia omasta roolistaan kasvattajana ja viestijänä. Yhdenvertainen voimailu yhdistää ja on hyvää markkinointia lajille.

Mahdollisuus tulla luottamuksellisesti kuulluksi toteutetaan nimetyn henkilön avulla. Vaihtoehtoisesti ihmisillä on myös mahdollista ottaa yhteyttä liittojen luottamushenkilöihin, mikäli yhdenvertaisuus ei toteudu tai syrjintää esiintyy.

4.4 Harrastusmaksut ja korvaukset

Voimanoston hyödyiksi voidaan katsoa sen edullisuus ja harjoittelupaikat ympäri Suomea lähes kaikissa kunnissa. Kilpailusarjojen runsaus takaa kaikille mahdollisuudet osallistua koko maanlaajuiseen kilpailutoimintaan. Harrastamisen kulut pidetään mahdollisimman kohtuullisina, jotta kaikilla on harrastusmahdollisuus taloudelliseen tilanteeseen katsomatta. Liikkuminen ei saisi olla riippuvainen varallisuudesta. Liitto ja sen jäsenseurat mahdollistavat vähävaraisten perheiden ja jäsenten harrastamista toimintatapoihin sopivilla tukitoimilla esim. antamalla maksuaikaa tai lainaamalla välineitä.

Vapaaehtoistyön tulee olla edelleenkin liitto- ja seuratoiminnan keskeisin muoto. Jos talkootyö korvataan maksuilla, niin harrastusmaksut nousevat ja jotakin arvokasta menetetään. Vapaaehtoistyöllä on oma kasvatustehtävänsä.

- Liittojen korvaukset
- Kilpailujen osallistumismaksut
- Koulutus

4.5 Harjoittelusalit ja kilpailupaikat

Tosiasiallisen yhdenvertaisuuden edistämistä on esimerkiksi tilanne, jossa urheilujärjestöt valitsevat käyttöönsä sellaisia tiloja, jossa jäsenille voidaan tarjota yksityisyyden turvaava pukutila. On monia ryhmiä, kuten sukupuolivähemmistöt (trans- ja intersukupuoliset, transgenderit ja transvestiitit, ks. www.yhdenvertaisuus.fi), maahanmuuttajat ja romanit, joille tämä voi olla edellytys urheilutoimintaan osallistumiselle. Voimailulajeissa on aina käytössä erilliset pukutilat miehille ja naiselle. Samoin punnituksissa urheilija punnitsee samaa sukupuolta oleva tuomari tai toimitsija.

Esteettömyysmääräysten puutteellinen noudattaminen on edelleen yksi yleisimpiä huomauttamisperusteita liikuntapaikkarakentamisen hankeavustuksissa. Liitto ja sen jäsenseurat pyrkivät vaikuttamaan asiaan liikuntapaikkarakentamisessa sekä peruskorjausten yhteydessä.

Esteettömyyttä tulisi tarkastella liikkumisen, näkemisen, kuulemisen ja ymmärtämisen sekä eri käyttäjäryhmien näkökulmista.

4.6 Kilpailu- ja harrastusvälineet

Kilpailu- ja harrastusvälineet voimanostossa ovat lähtökohtaisesti sellaiset, että ne eivät lisää esimerkiksi sukupuolten välistä eriytymistä. Erityisesti vammaisten penkkipunnerruksessa on vammaisurheilijoille oma penkkipunnerruspenkki. Myös voimanostosäännöissä on huomioitu amputaatioiden merkitys omalla kehonpainotaulukolla. Vastaavasti esimerkiksi painonnostossa on erikseen painonnostossa naisten tanko ja nuorten tanko.

Lajiliitto tekee yhteistyötä VAU:n ja mm. maahanmuuttajajärjestöjen kanssa. Lisäksi lajien kansainväliset säännöt huomioivat kokovartalon peittävien asusteiden käytön uskonnollisesta näkökulmasta.

4.7 Tasa-arvoinen eettinen kohtelu

Voimanostossa kohdellaan tasa-arvoisesti ja eettisesti kaikkia lajien parissa olevia. Liitto on sitoutuneet

- reilun pelin sääntöihin
- OKM:n linjauksiin
- puuttumaan ongelmiin omilla säännöillään
- asennekasvatuksella lisäämään erilaisuuden hyväksyntää.

4.8 Tieto päätöksenteon perustaksi

Yhdenvertaisuuden tilaa selvitetään mm. vuosittaisella seurakyselyllä. Taustatietoina ja esimerkkinä käytetään Valon kyselyä: ¹

http://www.sport.fi/system/resources/W1siZiIsIjIwMTUvMDQvMjAvMTFfMTIhMTRfNzM5X1loZGVudmVydGFpc3V1c2thcnRvaXR1c19saWlrdW50YWpfcmplc3RfaWxsZV9tYWxsaXBvaGphLnBkZiJdXQ/Yhdenvertaisuuskartoitus_liikuntajärjestöille_mallipohja.pdf

<http://www.sport.fi/arvot-ja-vastuullisuus/yhdenvertainen-urheilu>

Lähteitä

Kop kop – pääseekö sisään? Yhdenvertaisen järjestötoiminnan opas urheilu- ja nuorisojärjestöille.

Sisäasiainministeriö, 2011

http://www.intermin.fi/download/33176_Kopkop.pdf?8f8f6cd51505d188

Liikuntalaki 390/2015. Annettu Helsingissä 10 päivänä huhtikuuta 2015

<http://www.edilex.fi/saaduskokoelma/20150390.pdf>

Suomen Voimanostoliiton säännöt

Suuntaviivoja liikuntapolitiikan tulevaisuuteen. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2015:8. Opetus- ja kulttuuriministeriö, Nuoriso- ja liikuntapolitiikan osasto

<http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2015/liitteet/tr08.pdf>

Yhdenvertaisuuslaki. Annettu Helsingissä 30 päivänä joulukuuta 2014.

<http://oikeusministerio.fi/material/attachments/om/ajankohtaista/CyUPcZqpr/Yhdenvertaisuuslaki.pdf>

1

http://www.sport.fi/system/resources/W1siZiIsIjIwMTUvMDQvMjAvMTFfMTIhMTRfNzM5X1loZGVudmVydGFpc3V1c2thcnRvaXR1c19saWlrdW50YWpfcmplc3RfaWxsZV9tYWxsaXBvaGphLnBkZiJdXQ/Yhdenvertaisuuskartoitus_liikuntajärjestöille_mallipohja.pdf